

ข่าวประชาสัมพันธ์

สสว. เผยผลการศึกษารูขุมชนท่องเที่ยวหลังวิกฤติ COVID-19 พบ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชน เป็นเทรนด์ใหม่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูงสุดในปี 2565 ด้วยตัวเลขเติบโตสูงถึง 155% สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า 220 ล้านบาท สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้สู่ชุมชน ลดความยากจน และความเข้มแข็งยั่งยืนของเศรษฐกิจในพื้นที่

นายวีระพงศ์ มาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เปิดเผยว่า ตามที่ สสว. มีบทบาทเป็นผู้จัดทำนโยบาย และชี้้นำการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพ SME ให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน ได้เล็งเห็นว่าหลังวิกฤติ COVID-19 เป็นต้นมา ธุรกิจที่มีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องคือ กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน ด้วยเหตุนี้ สสว. จึงได้ทำการศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการท่องเที่ยวชุมชนสู่ความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นงานศึกษาในเชิงชุมชน เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบ ปัจจัยความสำเร็จสู่ความยั่งยืนของชุมชน และกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริม โดยเลือกตัวอย่างการท่องเที่ยวชุมชน 3 พื้นที่ ได้แก่ 1.ชุมชนตลาดโรงพักเก่าสรรพยา จ.ชัยนาท 2.ชุมชนวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี 3.ชุมชนแม่กำปอง จ.เชียงใหม่ ทำการศึกษาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2566 ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่

โดยผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือท่องเที่ยวชุมชน ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมหลายมิติ ทั้งด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้น หนี้สินที่ลดลง และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน สามารถลดความยากจนในพื้นที่ และสร้างเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะธุรกิจที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมีการฟื้นตัวด้านรายได้เพิ่มขึ้นถึง 155% เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยปี 2565 มีรายได้เฉลี่ย 30,500 บาท/เดือน หรือคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจรวม 220 ล้านบาท ขณะที่ ก่อนสถานการณ์ COVID-19 ธุรกิจดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 1.9 พันล้านบาท ซึ่งคิดเป็น 13% ของมูลค่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจที่พักแรมทั้งหมด เมื่อพิจารณาภาพรวมในต้นปี 2566 รายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชีย และนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ เป็นคนรุ่นใหม่ ซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในชุมชน โดยธุรกิจดังกล่าวทั้งหมดเป็น ผู้ประกอบการ SME ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เลย สมุทรสงคราม เชียงราย และกาญจนบุรี

สำหรับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ พบว่า การท่องเที่ยวฯ สามารถสร้างรายได้โดยตรงจากการเดินทาง เยี่ยมชมและพักแรม รวมทั้งสินค้าชุมชนและบริการชุมชนยังสามารถต่อยอดธุรกิจ คนในชุมชนสร้างอาชีพหลัก และมีอาชีพเสริม หลายแหล่งท่องเที่ยวจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้และลดภาระหนี้สิน รวมทั้งผลกระทบเชิงสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การกลับบ้านเกิดของคนรุ่นใหม่ ลดการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง และสร้างโอกาสในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว อีกทั้งความ เป็นชุมชนบ้านเกิดทำให้เกิดการต่อยอดในการพัฒนาชุมชนตนเอง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติของถิ่นกำเนิด

การถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลัง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

ขณะที่การท่องเที่ยวในลักษณะของการสัมผัสถึงวัฒนธรรมชนบทหรือการท่องเที่ยวชุมชนได้รับความนิยมสูงขึ้นนั้น ธุรกิจนี้จึงดึงดูดการลงทุนจากคนภายนอกชุมชน และทุนเอกชนรายใหญ่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของชุมชนหากขาดข้อตกลงหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นความเห็นร่วมกันของคนในชุมชน การขาดการเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนตัวผู้นำชุมชน รวมถึงการกระจายผลประโยชน์อย่างยุติธรรมให้กับทุกคนในชุมชน และชุมชนโดยรอบพื้นที่ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือการท่องเที่ยวชุมชนประสบความสำเร็จจะประกอบด้วย ผู้นำชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล และคนในชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเชิงรุก การรับฟังความคิดเห็น และการกระจายผลประโยชน์ เป็นหลัก โดยรัฐควรสนับสนุนองค์ความรู้กับผู้นำชุมชน ผ่านสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ขณะที่การส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เกิดความยั่งยืนมีคนรุ่นใหม่เป็นตัวแปรสำคัญ ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน หรือส่งต่อไปยังคนรุ่นใหม่ไปพร้อมกันด้วย สรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว มี “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนและส่งเสริมทุกมิติ

อย่างไรก็ดี ในปี 2566 สสว. ได้ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) ดำเนินโครงการ SME Restart 2566 โดยการพัฒนาผู้ประกอบการกลุ่มท่องเที่ยว 5 กลุ่มธุรกิจหลัก ใน 10 พื้นที่ คือ นครราชสีมา อุดรธานี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต ประจวบคีรีขันธ์ และกรุงเทพฯ รวมจำนวนกว่า 30 ชุมชน ให้มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การปรับรูปแบบธุรกิจ (Business Model) การพัฒนาการเล่าเรื่อง (Storytelling) การสร้าง Digital Content การประสานเครือข่ายธุรกิจแบบ B2B และการท่องเที่ยวบนโลกเสมือน (Virtual Tour) เพื่อเตรียมพร้อมผู้ประกอบการ SME สู่การท่องเที่ยววิถีใหม่ เชื่อมโยงชุมชนสร้างรายได้แบบยั่งยืน

.....

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่ :

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

นายอรุณพล ทองอ่อน ส่วนวิเคราะห์เตือนภัยทางเศรษฐกิจ

ฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์และเตือนภัยทางเศรษฐกิจ

โทรศัพท์ : 02 298 3125, 02 298 3067 E-mail: atthapon@sme.go.th

นายเจริญไชย จารุกะกุล ส่วนสื่อสารองค์กร ฝ่ายอำนวยการ

โทร. 081 615 5450, 02 298 3201 Email : charoenchai@sme.go.th

**การท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรม
ชนบทหรือท่องเที่ยวชุมชน
ส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิง
เศรษฐกิจต่อผู้คนในชุมชน
โดยตรงหลายมิติ**

โดยผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ พบว่า การท่องเที่ยวฯ สามารถสร้างรายได้ โดยตรงจากการเดินทางเยี่ยมชมและ พักแรม รวมทั้งสินค้าชุมชนและบริการ ชุมชนยังสามารถต่อยอดธุรกิจ คนใน ชุมชนสร้างอาชีพหลักและมีอาชีพเสริม หลายแหล่งท่องเที่ยวจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม สูง คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้และลด ภาระหนี้สิน

ผลกระทบเชิงสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การกลับบ้านเกิดของคนรุ่นใหม่ ลดการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองและ สร้างโอกาสในการดูแลผู้สูงอายุใน ครอบครัว อีกทั้งความเป็นชุมชนบ้านเกิด ทำให้เกิดการต่อยอดในการพัฒนาชุมชน ตนเอง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติของ ดินน้ำป่าเกิด การถ่ายทอดองค์ความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นหลัง การ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล รวมทั้งโครงสร้าง พื้นฐานที่จำเป็น

**งานศึกษา "ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและ
สังคมจากการท่องเที่ยวชุมชนสู่ความยั่งยืน"**

ธุรกิจที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทมีการฟื้นตัวด้านรายได้**เพิ่มขึ้นถึง 155%** เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยปี 2565 มีรายได้เฉลี่ย 30,500 บาท/เดือน หรือคิดเป็น **มูลค่าทางเศรษฐกิจรวม 220 ล้านบาท** ขณะที่ ก่อนสถานการณ์ COVID-19 ธุรกิจ ดังกล่าวสามารถสร้าง**มูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 1.9 พันล้านบาท** ซึ่งคิดเป็น 13% ของมูลค่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจที่พิกแรมทั้งหมด เมื่อพิจารณาภาพรวมในต้นปี 2566 รายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นชาวเอเชีย และ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ เป็นคนรุ่นใหม่ ซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจที่พิก สัมผัสวัฒนธรรมชนบทในชุมชน **โดยธุรกิจดังกล่าวทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการ SME** ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เลย สมุทรสงคราม เชียงราย และ กาญจนบุรี

การท่องเที่ยวในลักษณะของการสัมผัสถึงวัฒนธรรมชนบทหรือการท่องเที่ยว ชุมชนได้รับความนิยมสูงขึ้นนั้น ธุรกิจนี้จึงดึงดูดการลงทุนจากคนภายนอกชุมชน และทุนเอกชนรายใหญ่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของชุมชนหากขาด ข้อตกลงหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นความเห็นร่วมกันของคนในชุมชน การขาดการ เตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนตัวผู้นำชุมชน รวมถึงการกระจายผลประโยชน์อย่าง ยุติธรรมให้กับทั้งคนในชุมชนและชุมชนโดยรอบพื้นที่ **ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะช่วย ขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือท่องเที่ยวชุมชนประสบ ความสำเร็จจะประกอบด้วย ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และคนในชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเชิงรุก การรับฟังความคิดเห็น และการกระจาย ผลประโยชน์ เป็นหลัก โดยรัฐควรสนับสนุนองค์ความรู้กับผู้นำชุมชน ผ่าน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ขณะที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ ให้เกิดความยั่งยืนมี คนรุ่นใหม่เป็นตัวแปรสำคัญ ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน หรือส่งต่อไปยังคนรุ่นใหม่ไปพร้อมกันด้วย สรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ มี "ทรัพยากรมนุษย์" เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนและ ส่งเสริมทุกมิติ**

การศึกษาฯ ครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาในเชิงชุมชน เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบ ปัจจัย ความสำเร็จสู่ความยั่งยืนของชุมชน และกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริม โดยเลือกตัวอย่างการท่องเที่ยวชุมชน 3 พื้นที่ ได้แก่ 1.ชุมชนตลาดโรงพักเก่าสรรพยา จ.ชัยนาท 2.ชุมชนวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี 3.ชุมชนแม่-ทำปอง จ.เชียงใหม่ ทำการศึกษาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2566 ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่